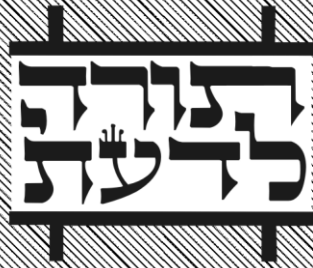

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 5:51
סוף זמני ק"ש - 9:20
9:56 -
סוף זמן תפלה - 10:51
דף היומי לש"ק: קידושין ס"ט

בס"ד, עש"ק פ' נח - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת נח

הכי התירה התורה יפת תואר, וכמו שפירש"י (ריש פ' כי תצא): לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה, ישאנה באיסור.

וי"ל שבמה שישבו בסוכות בשעת מלחמת סיחון ועוג ולא הוזקו מאויביהם, ולא עוד אלא שזכו לנצחם - מוכח שהוזהרו בעניני צניעות, כמו שכתוב: "כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע וגו' כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והי' מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" (דברים כג: טו). ולפ"ז י"ל שבזכות שכיסה שם את ערות אביו, הוריש בבניו את הכח לעמוד נגד יצר הרע של עריות, וקיימו "והי' מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר", ועי"ז ניצולו כשישבו בסוכות במלחמת סיחון ועוג וניצחו את אויביהם, ובזכות זה זכו למצות סוכה.

"מן הארץ ההיא יצא אשור ויבן את נינוה וגו'" (י:א). ופירש"י: כיון שראה אשור את בני שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל, יצא מתוכם.

והנה ביוה"כ במנחה קוראים ספר יונה למפטיר מפני שנמצא בה ענין תשובה, וגם הלימוד שאי אפשר לברוח מאת הקב"ה (עיין מ"ב סי' תרכ"ב סק"ז).

בנוגע לתשובת אנשי נינוה, הנה מבואר בליקוט שמעוני על יונה (סי' תק"ן) עד היכן הגיעה: עמד [מלך נינוה] מכסאו וקרע בגדיו ולבש שק והכריז בכל עמו שיצומו כל העם שלשה ימים וכו' ביום שלישי חזרו כולם מדרכם הרעה אפילו מציאה שאדם מצא בשדות וכרמים בשווקים וברחובות החזירו לבעלים, ואפילו לבנים של גזל שבנו בפלטיץ של מלך סתרו הפלטיץ והחזירו הלבנים לבעליהם וכו' וכן בגד שהיו בו שתי פקעיות של גזל קרעו הבגד והחזירו. עשו משפט וצדקה, וכל עבירה שבידו מתוודה ומקבל עליו דין תורה וכו' ואפילו מכר אדם לחבירו בית חורבה ומצא בו ממון וכו' מה הי' עושה הדיין - ביקש שטר של אותה חורבה ומצא ל"ה דורות ומצא יורש לאותו האיש שהטמין אותו ממון והחזירו לבעליו.

מה שמפתיע מאד הוא מה שמובא שם בליקו"ש: "וינחם ה' על הרעה אשר דבר" - ארבעים יום האריך אפו נגד ארבעים יום ששלח יונה לנינוה, ולאחר ארבעים יום שבו לדרכיהם הרעים יותר מן הראשונים, ונבלעו המתים בשאול תחתית.

הרי זה מבהיל הרעיון! איך יתכן שלאחר תשובה כה גדולה לא נתקיימה תשובתם יותר מארבעים יום ואיך שבו לדרכיהם הרעים יותר מן הראשונים?

"ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס. וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה" (ו:יא-ב). שאל הג"ר יחזקאל אברמסקי, בעל חזון יחזקאל (מובא בס' ושלל לא יחסר): מדוע הי' חטאם של בני דור המבול נורא כל כך, חשוך מרפא וחסר תקנה, עד שלא הי' מוצא אחר מלבד למחות אותם מן העולם?

והשיב בדיוקן את לשון הפסוקים שלפנינו: כאשר יש השחתת מידות ומוסר, טבעי שיהיו כמה בעלי מצפון מוסרי, שוחרי צדק ויושר, שיבחינו בכך, ואולי אף יתריעו מפני השחתה זו. אך לגבי דור המבול הכתוב מעיד - "ותשחת הארץ לפני האלקים", וכן "וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה" - רק בעיני האלקים הצטיירה התנהגותם כשחיתות, ואילו למטה לא נמצאו בני אדם שהטילו דופי במעשיהם [להוציא נח ובניו]. פשוט וברור שלדעתם לא היתה כאן שום השחתה! ההתנהגות של "ותמלא הארץ חמס", "ותשחת הארץ" נחשב בעיני בני הדור ההוא כדבר רגיל ומקובל בסדר הנהגת העולם. אף אחד לא ראה בהשחתת העולם ובקלקול מעשי בני האדם שום עוול של שחיתות, של עושק רש וגזל משפט! אך ורק השי"ת לבדו ראה "את הארץ והנה נשחתה".

דור שכזה, שהשחיתות שבו אינה בעיניו שחיתות כלל אלא התנהגות ראויה - אין לו זכות קיום עלי אדמות! (חזון יחזקאל, תוספתא סוטה, פ"ג ה"ב)

"ויקח שם ויפת את השמלה וגו' ויכסו את ערות אביהם וגו'" (ט:כו). ברבינו אפרים ע"ה"ת איתא: ופרע להם הקב"ה מדה כנגד מדה - חס, שגילה ערות אביו כתיב ב'י' ["כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף] וחשופי שת ערות מצרים" (ישעי' כ:ד). ובני שם שכיסה ערות אביו כתיב בהו "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל [בהוציא אותם מארץ מצרים]" (ויקרא כג: מח).

במה נחשבת מצות סוכה כשכר - מדה כנגד מדה - על מה שכיסה שם את ערות אביו? בפשטות י"ל משום שהסוכה סוככת ומכסה את האדם השרוי בתוכה.

ושמא יש לפרש הענין עפ"מ דאיתא בספר הרוקח בהל' סוכות (סי' רי"ט אות כ"א): "כי בסוכות הושבתי" - ויש מפרשים, כשצרו על ארץ האמורי של סיחון ועוג ועל כרכים שבארץ כנען, אז ישבו ישראל בסוכות וכו' וכל זמן שלא כבשו וחלקו קורא 'יציאת מצרים' וכו'.

והנה מצינו שבשעת מלחמה כשיש לחץ וטירוף הדעת ודאגה, עלול האדם להכשל בכל מיני עבירות, ובפרט בעניני עריות, ומשום

אמנם, יש להבין את הענין ע"פ מה שמבואר בפירוש החזקוני ע"פ:
"מן הארץ ההיא יצא אשור". שכתב: ונמצא במדרש (אין ידוע מקורו), מה ראה הקב"ה להעמיד נביא להוכיח את נינוה יותר מכל שאר אדמה? אלא בזכות אשור שהי' צדיק שבנה נינוה, כדכתיב: "מן הארץ ההיא יצא אשור" - פירוש, מן העצה ההיא יצא אשור, שלא הסכים לדור הפלגה, צדיק הי', ולבסוף כתיב: "גם אשור נלוה עמם" (תהלים פ:ט) שלבסוף סרח [אשור] וכו', עיי"ש. ולפ"ז יש לומר דכיון דמעשה אבות סימן לבנים, כמו שאשור הי' צדיק בתחילה ופירש מאנשי דור הפלגה אבל לבסוף סרח, כמו כן אנשי נינוה זכו ששלח להם נביא להחזירם בתשובה, אבל לבסוף תמה זכות אבות, וכמו שאשור סרח לבסוף, כמו כן גם אנשי נינוה סרחו.

מה שמעניין הוא שבספר יונה, אע"ג שתשובת אנשי נינוה לא נתקיימה, מ"מ המלחים חזרו בתשובה שלימה, כמבואר בילקוט שמעוני שם: וראו המלחים את כל האותות והנפלאות שעשה הקב"ה עם יונה, והשליכו איש את אלהיו וכו' וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו בשר ערלתם וכו' ונדרו איש אשתו ובניו וכל אשר לו לאלקי יונה, ונדרו ושלמו, ועליהם הוא אומר [בתפילת שמונה עשרה]: "ועל גרי הצדק".

בענין הזמר "יונה מצאה בו מנוח"

מחבר זמר "יונה מצאה בו מנוח" הוא רבי יהודה הלוי, בעל הכוזרי, שחתם שמו בראשי חרוזותיו [יונה, היום, יבאר, ייבר, ייעם]

לפי נוסח הזמר שאצלנו, שלש מחרוזותיו הראשונות עוסקות בקבלת מצות שבת בהר סיני, ובחרו האחרון פונה הפייטן להקב"ה שיגאל את עמו מכח השבועה שנשבע לנח אחר המבול.

מעניין הוא, שבסידור עבודת ישראל (מובא בהמבשר תורני, פ' נח תשע"ז), ובספר זמירות שבת רב פנינים (עמ' 104) איתא: זה החרוז [יבאו כולם] והסמוך לו [דיבר בקדשו] הובאו תחת לשון המחבר מפני דרך שלום. החרוזים שכתב המחבר [רבי יהודה הלוי] כך הם לשונם:

ומתוך ערפל האיר אופל,
ועל עב הרים יושב שפל,
ומגדל צבי אראה נופל,
אך אנכי מלאתי כח

[והחרוז השנית הוא:]

דרוך בנעל אויבים וצרים,
גם המעד קרסולי זרים,
אז יענו לך עמים בשרים,
קל המהלך על בנעי [י"ג: כנפי] רוח

והנה מחבר המאמר ב'המבשר' [הרב מ. מרדכי שליט"א] כותב: יצויין כי דברים אלו מפליאים למדי. האקרוסטי (acrostic) בשורות דלעיל אכן 'מסתדר' היטב עם שם המחבר. אך המילה הסוגר את החרוז 'דרוך בנעל' היא 'רוח' ולא 'כח', בשונה משאר החרוזים. קשה גם להבין מדוע הי' צורך להחליף את החרוזות מפני השלום בזמן שרבי יהודה הלוי מעולם לא נמנע מלשפוך את מירתו בשיריו האחרים על תלאות גלות אדום.

[הערות] העורך: שמא הוצרכו לשנות את לשונו החרפה של רבי יהודה הלוי כאשר ביקשו להדפיס את זמר "יונה מצאה בתוך

כל הסידורים באירופה אשר שם היו תחת ממשלת בני אדום, ולא הורשו ע"י הצנזורים להדפיס את הנוסח הראשון].

מעניין גם לדעת מי חיבר את המחרוזות שבידינו, ובאילו נסיבות (under what circumstances) הוחלפו בחרוזות המקוריות. לעת עתה לא הצלחנו להתחקות אחר המקור לכל הענין או למצוא פרטים נוספים בקשר אליו וכו', עכ"ל.

והנה, הזמר פותחת בתיבות 'יונה מצאה בו מנוח'. ועיין בספר לקט יושר (עמ' 36) שהובא שמנהגו של בעל תרומת הדשן הי' לזמר זמר זה דוקא בשבת פ' נח.

נוסח פתיחת הזמר מבוסס על הפסוק: "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה" (ח:ט). ומקשים העולם, מנלן דלבסוף מצאה היונה מנוח בשבת?

בפרדס יוסף (ח:ט) איתא: "ולא מצאה היונה מנוח וגו' ויחל עוד שבעת ימים וגו' ותבוא אליו היונה לעת ערב", עיין בזמירות לשבת 'יום שבתון'. בפ"י מטה יהודה כתב שיונה ששלח מהתיבה מצאה מנוח ביום השביעי, שסתם 'שביעי' הוא שבת. ועיין ג"כ בדברי שאול. וא"ז [ואדוני אבי זקני] הגאון יעב"ץ ז"ל במגדול עוז (בית מדות עליות הטבע) הביא שיש מופת על שבת מלבד הסמבטיון, שהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת, עיי"ש. וזה יש לומר הפירוש: "ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה" - שכל השבת לא תלשה, רק לעת ערב [במוצאי שבת]. וכנסת ישראל נמשלו ליונה. וגם ראיתי בפ"י פרחי שושנים על זמירות ששמע מחכם אחד שיש לו בקבלה שבני יונה אינם אוכלים בשבת מתבואה שנקצרה בשבת, עיי"ש. ועיין בתיקוני זוהר (תיקון ל'), ועיין יעקב על העיני יעקב (פ"ז דסוטה).

ועיין בהערות שבסוף ס' פרדס יוסף (עמ' ש"ס בדפוס ראשון) שהביא מדודו שכתב להעיר על מה שהביא הפרד"ק מהיעב"ץ דיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת, וכותב דודו האב"ד דלאס"ק: ואמרתי בזה לפרש בזמירות "יונה מצאה בו מנוח", דלא קאי על יונה שהביא טרף זית בפיה לנח, כי לא נתבאר היטב אם הי' שבת, רק קאי על סתם יונה שמצאה בו מנוח ואינה תולשת ממחובר בשבת, עיי"ש.

בס' כנור לדוד (עמ' ר"ו) כתוב שהפרד"ק השיב על טענה זו דלפ"ז הוה לי' למימר "יונה מצאה בו מנוח" - לשון הווה, ולא לשון עבר. ומלשון "יונה מצאה בו מנוח" הוה לשון עבר משמע דקאי על היונה דנח.

בסידור בית יעקב להגאון יעב"ץ (עמ' קפ"א) מבואר: יום שבת אין ראוי לשכוח, שזכרו חשוב לה' כריח הניחוח מקרבן. והיונה ששלח נח מהתיבה ביום ז' מצאה בו מנוח [ששבת ניתן רק לה], ובו ינחו המייגעים כחם בכל השבוע בעבודה, ושם - בגיהנום - ינחו בו הרשעים המייגעים כחם כל השבוע בעונשם.

בספר אמרי נועם להרה"ק מדזיקוב זצ"ל (פ' נח) מובא מבנו, רבי יהושע זצ"ל, שמצא סימוכין לכך שהיונה מצאה מנוח ביום השבת, על פי חשבון ימי המבול של הרמב"ן ורבינו בחיי בפירושם על התורה (בראשית ח:ד). על פי חשבון זה יש להוכיח שהיונה נשלחה לראשונה ביום י' באב ומצאה מנוח לרגלה ביום ל' באב. על סמך ספר סדר הדורות, ומדיוק דברי הרמב"ן בפירושו, הוא מחשב ומוצא שאכן היונה מצאה מנוח ביום שבת קודש, ומתיישבים דברי הפייטן "יונה מצאה בו" - ביום שבת קודש - "מנוח" (עיי"ש החשבון בהרחבה, ומובא בקיצור בהמבשר תורני הנ"ל).

והנה, הזמר חותם בתיבות: "העם אשר נע כצאן תעה וכו' כאשר נשבעת על מי נח", וזה מבוסס על הפסוק: "אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ, כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך" (ישעי' נד:ט). והנה, הגאון מהרש"ם בספר תכלת מרדכי מסביר כוונת רבי יהודה הלוי ע"פ דרשת הר"י מינץ שנח הי' 'צדיק בדורותיו', ויש שדרשוהו לגנאי. העובדה שבכל זאת בזכותו הי' קיום לעולם ולא נחרב, היא אות לישראל שגם אם לא יהיו זכאים מצד עצמם אלא רק לעומת שפלות אומות העולם, יהי' קיום העולם בשבילם. על כן מבקש הפייטן כי גם כאשר "העם אשר נע כצאן תעה" - בכל זאת "יזכור לפקדו בברית ושבועה לבל יעבור בם מקרה רעה" כשם ש"נשבעת על מי נח" שהוערך לעומת בני דורו (המבשר התורני הנ"ל).

בספר אמרי נועם הנ"ל כתב אפשרות אחרת של המשורר: שמא לא התכוון דוקא לאותה יונה מפרשת נח, כי אם לדברי הזוהר (תיקוני זוהר תיקון ו', דף כב:) "דבזמנא דשכינתא איהי בגלותא אתמר בה 'ולא מצאה היונה מנוח וגו'" אלא בשבת ויומין טבין". כלומר, בזמן הגלות אין השכינה מוצאת מנוחה אלא בשבתות וימים טובים. ע"פ פירוש זה, משמעות המילה 'יונה' היא השכינה הקדושה ולא כנסת ישראל, א"כ יש לציין כי משמעות זו לסמל ה'יונה' אינה מצויה בשיריו האחרים של רבי יהודה הלוי.

בספר היכל התפילה (עמ' רל"ה) מובא: בלחם רב מפרש שמרומז 'יונה מצאה' על יונה הנביא, דאיתא במדרש שנבלע ביום ה', והדג פלט אותו ביום השלישי, שהוא שבת, ואז מצא מנוח.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS NOACH
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

רבקה בת חנה לרפ"ש

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“צוהר תעשה לתבה” (ו:טז)

“You shall make a source of light for the ark ...”

The Yerushalmi (Pesachim I) says that when Noah entered the ark, he brought precious gems and pearls with him. When they sparkled, he knew it was night outside, and when they were dim, he knew that day had arrived.

The *Chavas Ya'ir* interprets the words of the Yerushalmi homiletically: If a person is able to view precious gems and other forms of wealth and not be attracted to their glitter [they appear dim to him], this indicates that he can still see the spiritual light of day, and his perspective has not been distorted. On the other hand, if one is drawn to the sparkle of wealth and luxuries, this is a sign that he is groping in the darkness of spiritual night.

“ומן הבהמה אשר לא טהורה היא” (ח:ז)

“And from the animals which are not pure ...”

Chazal (Pesachim 3) deduce from the fact that the Torah used extra words - “and from the animals which are not pure” - instead of saying “from the impure animals” - that one must go out of one's way to use euphemistic terms and a refined form of expressing oneself.

The Meforshim ask: If so, why did the Torah call certain animals, birds, and fish, “impure” in Parshiyos Shmini and Re'ei concerning the dietary laws?

The *Dubner Maggid*, ZTL', answered: When declaring something as prohibited one must speak to the point and use the most direct and explicit terms - impure. Euphemistic speech does not have its place when one wishes to impress upon others the severity of prohibitions.

“ויהי כל הארץ שפה אחת” (יא:א)

“And all the land was one language”.

According to Rashi, until the *Dor Haflaga* everyone spoke *Loshon Hakodesh*. At the time of the *Dor Haflaga* the other languages were created.

The Moshav Zekeinim, Bechor Shor, Chizkuni, and others maintain, however, that all seventy languages were created at the time that the world was created. In the time of the *Dor Haflaga* the people were punished by forgetting

all of the languages except for one, and the language that one understood was not understood by others.

It could be, that the reason is, because the Rambam writes in Moreh Nevuchim (3:8) that *Loshon Hakodesh* is so named because it does not contain any impure references.

The Yerushalmi in Brachos quotes Rabbi Shimon Bar Yochai who said that it would have been appropriate for man to have been created with two mouths - one for holy talk and one for mundane talk.

According to this it could be that originally *Loshon Hakodesh* was created only for *Divrei Kedusha*, while the other languages were created for *Divrei Chol*.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Since a rainbow is considered a "*Siman Klala*" that Hashem wants to bring a Mabul on the world, one does not tell others that there is a rainbow that is visible, so as not to be considered a "*Motzi Diba*" (see Mishna Berura 229:1). However, it is permissible to tell others: "It is possible to recite *Birkas Hakeshes* now" (Sha'arei Habracha 21:28).

In Teshuvos Salmas Chaim (208), Hagoan Rav Yoseif Chaim Sonnenfeld ZTL' ruled that if one is informed during Chazaras Hashatz that there is an opportunity to recite *Birkas Hakeshes*, if it is after "*Hakeil Hakadosh*" he should go out to recite the Bracha even though he will miss answering Amein on some Brachos of *Chazaras Hashatz*, since *Birkas Hakeshes* is considered a *Bracha Overes*.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) According to Chazal, Og survived the Mabul by clinging to the outside of the ark. How did he eat during that time?
- 2) Is a Ben Noach permitted to eat a limb that was torn from a living bird?
- 3) Who did the members of the *Dor Haflaga* crown as their king?
- 4) At what point is the *Neshama* placed in a person?
- 5) Are bricks considered stones in regard to the prohibition of *Even Maskis*?

- 6) How much *Eiver Min Hachai* must a Ben Noach eat in order to violate his prohibition?
- 7) How did the members of the Dor Hamabul use aromas to help them steal?
- 8) If Cana'an was cursed, why did he merit having Eretz Yisroel named for him?
- 9) How old was Haran when he died?
- 10) How did Noach distinguish between day and night when he was in the *Teiva*?
- 11) What did Noach wear when he fed the animals in the *Teiva*?
- 12) When Noach left the *Teiva*, why was he personally unable to bring Korbonos?
- 13) Which woman was renowned for the Kinos and Zemiros that she authored?
- 14) Who hung onto the wall of the *Teiva* and was swept away by the waters of the Mabul?

ANSWERS

- 1) According to the Pirkei D'Rebbi Eliezer (24), Noach made a hole in the ark, and passed food through it to Og, who was clinging to the outside.
- 2) The Rambam (Hil. Melochim 9:11, according to our version in the text) is of the opinion that the prohibition of *Eiver Min Hachai* to Bnei Noach does not apply to birds. The Ra'avad disagrees (see Radvaz).
- 3) The members of the Dor Haflaga appointed Nimrod as their king (Pirkei D'Rebbi Eliezer 23. See Eiruvin 53a).
- 4) The *Neshama* enters the embryo at the time of conception (Bereishis Rabba 34:10).
- 5) Bricks are not considered stones in regard to the prohibition of prostrating oneself on an *Even Maskis* (Mogein Avrohom 131).
- 6) According to the Rambam (Hil. Melochim 9:10), any amount. The Pri Megodim (Yoreh Deah 62, M.Z. 1) learns that Tosafos disagree with the Rambam.
- 7) A person would put perfume in his wallet and give it to someone to watch, and when the *Shomeir* would hide the wallet in his underground treasure storage, the

- first person would search for the smell and come at night and steal everything (Ba'al Haturim 6:11).
- 8) Since he ran away from the land when he heard that Bnei Yisroel were coming (Mechilta, Bo 18).
- 9) 82 (Seder Hadoros, 1998).
- 10) Either through the view from a window [*Tzohar*], or from a special stone that shone brightly by night, and dimly by day (Bereishis Rabba 31:10).
- 11) The *Kosnos Ohr* of Adam Harishon (Redal on Pirkei D'Rebbi Eliezer 24:20).
- 12) He became a *Ba'al Mum* who was disqualified from sacrificing Korbonos when he was injured by a lion, and therefore his son, Sheim, brought Korbonos in his stead (Seder Hadoros 1657, in the name of Shalshales Hakabalah).
- 13) Na'ama, the wife of Noach (Targum Yonoson 4:22).
- 14) Kayin (Midrash Zuta, Koheles 6:3. Also, see Bereishis Rabba 32:5).

HAKARAS HATOV

This issue of Torah Lodaas is dedicated by Mr. & Mrs. Dov and Gittel Nierman.

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years